

Ομάδα Μελέτης και Σκέψης «Μεταβίβαση-Αντιμεταβίβαση»

Εποπτεία: Σάββας Μπακιρτζόγλου

Δεκέμβρης 2019

Σπουδή επί του άρθρου The Dynamics of Transference (1912) - Sigmund Freud

Ελεύθερη Απόδοση-Προσθήκες: **Χρυσούλα Χαχάμη, απόφοιτος Ψυχολογίας - Εκπαιδευτικός**

ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ: Μια μέθοδος κατανόησης του ανθρώπινου ασυνείδητου - Φρόυντ

Ο Φρόυντ στην προσπάθεια του να εμβαθύνει στη κατανόηση της μεταβίβασης και να την καταστήσει αναλύσιμη διατυπώνει μια σειρά από προτάσεις που αποτελούν σήμερα το υπόβαθρο της κλινικής σκέψης των ψυχαναλυτών. Προτάσεις όπως ότι η μεταβίβαση προσφέρεται στο παιχνίδι της αντίστασης, ότι η μεταβίβαση ερμηνεύεται όταν γίνεται αντίσταση, ότι η μεταβίβαση μπορεί να διακριθεί σε θετική και αρνητική. Ο Φρόυντ περιγράφει τη μεταβίβαση ως μεταβίβαση υπαρχόντων ήδη συναισθημάτων, στο πρόσωπο του ψυχαναλυτή, διότι οι συνθήκες της αναλυτικής αγωγής δεν μπορούν να δικαιολογήσουν τη γέννηση τέτοιων συναισθημάτων. Έτσι προκύπτει η υπόθεση ότι όλη η συναισθηματική ετοιμότητα προέρχεται από κάπου αλλού, ότι υπήρχε ήδη στον αναλυόμενο και μεταβιβάστηκε στο πρόσωπο του ψυχαναλυτή με την ευκαιρία της ψυχαναλυτικής αγωγής.

Η μεταβίβαση μπορεί να εκφράζεται σαν μια παθιασμένη αίτηση έρωτα ή μπορεί να πάρει πιο συγκαλυμμένες μορφές. Ο Φρόυντ αναφέρει ότι κάποιες γυναίκες είναι σε θέση να μετουσιώνουν τη μεταβίβαση και να την πλάθουν ώσπου να αποκτήσει ένα είδος δικαιολόγησης για την ύπαρξη της. Άλλες είναι αναγκασμένες να την εκδηλώνουν με την ωμή, πρωταρχική μορφή της. Κατά βάθος πρόκειται για το ίδιο πράγμα και την προέλευση της από την ίδια πηγή. Στους άνδρες ασθενείς τα πράγματα δεν είναι και πολύ διαφορετικά από ότι με τις γυναίκες. Υπάρχει ο ίδιος δεσμός με τον ψυχαναλυτή, η ίδια υπερεκτίμηση των ικανοτήτων του, η ίδια συμμετοχή στα ενδιαφέροντα του, η ίδια ζήλεια εναντίον εκείνων που συνδέονται

μαζί του. Οι μετουσιωμένες μορφές μεταβίβασης μεταξύ ανδρών είναι κατά κανόνα συχνότερες και η άμεση σεξουαλική απαίτηση σπανιότερη. Στους άνδρες ασθενείς, ο ψυχαναλυτής παρατηρεί συχνότερα μια εκδήλωση της μεταβίβασης η οποία με την πρώτη ματιά φαίνεται να αντιλέγει στην παραπάνω περιγραφή, την εχθρική ή αρνητική μεταβίβαση.

Σύμφωνα με τη διάκριση σε θετική και αρνητική μεταβίβαση, κατά τον Φρόυντ, η μετριασμένη θετική μεταβίβαση αποτελεί τον μοχλό της αγωγής και δεν χρήζει κάποιου ερμηνευτικού σχολιασμού. Η αρνητική μεταβίβαση δηλαδή η εχθρική και η ερωτική μεταβίβαση είναι που πρέπει να γίνει συνειδητή στον ασθενή διότι αυτή και όχι η μετριασμένη θετική μεταβίβαση είναι στην υπηρεσία της αντίστασης.

Η μεταβίβαση προκύπτει στον αναλυόμενο από την έναρξη της αναλυτικής αγωγής και είναι επί ορισμένο χρονικό διάστημα το ισχυρότερο κίνητρο της θεραπείας. Όταν μετατραπεί σε αντίσταση διαπιστώνουμε ότι έχει αλλάξει τη σχέση της προς τη θεραπεία υπό δύο διαφορετικούς όρους. Πρώτον όταν η ερωτική έλξη γίνει τόσο ισχυρή ώστε να προδίδει την προέλευση της από τη σεξουαλική ανάγκη και δεύτερον όταν αποτελείται από εχθρικό συναίσθημα παρά ερωτικό. Τα εχθρικά συναισθήματα κατά κανόνα εμφανίζονται αργότερα από τα συναισθήματα στοργής και κάτω από την προκάλυψη τους. Όταν και τα δύο εμφανίζονται ταυτόχρονα προσφέρουν μία καλή ενδοσκόπηση στη συναισθηματική αμφιθυμία η οποία κυριαρχεί στις περισσότερες στενές μας σχέσεις με άλλα ανθρώπινα πλάσματα. Τα εχθρικά συναισθήματα, λοιπόν, υποδηλώνουν έναν συναισθηματικό δεσμό όμοιο με τα συναισθήματα αγάπης. Δεν μπορεί να υπάρξει αμφιβολία, σύμφωνα με τον Φρόυντ, ότι τα εχθρικά συναισθήματα απέναντι στον ψυχαναλυτή δικαιούνται να ονομαστούν «μεταβίβαση» καθώς οι συνθήκες που επικρατούν κατά τη θεραπεία σίγουρα δεν προσφέρουν επαρκή λόγο για τη δημιουργία τους.

Η μεταβίβαση λοιπόν γίνεται το πεδίο μάχης όπου θα πρέπει να συναντηθούν όλες οι δυνάμεις που αντιμάχονται. Στο τέλος μιας ψυχαναλυτικής θεραπείας θα πρέπει να έχει απομακρυνθεί και η ίδια η μεταβίβαση. Αν επέλθει τότε η επιτυχία και διατηρηθεί, βασίζεται στην υπερνίκηση των εσωτερικών αντιστάσεων, στη ζητούμενη εσωτερική αλλαγή του αναλυόμενου.

Βιβλιογραφία

S.Freud (2010): Για τη δυναμική της μεταβίβασης. Παρατηρήσεις για τον έρωτα της μεταβίβασης, εκδόσεις Πλέθρον, Αθήνα S.Freud: Εισαγωγή στην Ψυχανάλυση, εκδόσεις Γκοβόστη, Αθήνα 2005

S. Freud (1911-1913): The standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud (volume 12): The dynamics of transference (1912), Vintage, 2001